

דרכי חיים

אדם כלי שם

ביום הראשון של שנת 1951, בשעה שמונה בבוקר, 1 לינואר הופתעו עובדים ושבים בככר דיזינגוף בתל אביב, למראה אדם כבן 40 המתהלך ערום לחלוטין בגנה הציבורית.

כמה ימים אחרי כן, הוגש לבית המשפט כתב האשמה בלתי רגיל, שהכיל במדור המיוחד לשם ולכתובת את המשפט: "אדם אשר שמו וכתבתו אינם ידועים למשטרה, כי הוא סירב למסור אותם."

מדי פעם בפעם אפשר לראותו ישן על מדרכה באחד הרחובות, בחדר מדרגות על בית, או במגיש ריק, אבן למראשותיו והוא מכסה את עצמו בנייר עתונים.

אשר למשטרה, אין לה כל סמכות לטפל באנשים שקטים, שאינם מפריעים לציבור, אינם גורמים חבלות גופניות לאורחיהם, אינם מפירים את הסדר, אינם מקימים בהלה במקום ציבורי, אינם גונבים וכיוצא באלה. אדם כשן תחת ענף השמים, או מסתובב מלוכלך, לא רעב — כל זה אינו שייך למשטרה.

לא השתגעתי. אולם באותו בוקר הפר האדם בליישם את החוק, בנה שפגע במוסר של הציבור. וכאן היה כבר מקום לטיפול אינטנסיבי. באו השוטרים, עצרוהו, הביאוהו לכלא, נתנו לו בגדים ואמרו: "תתלבש". השיב: "לא השתגעתי, אני שונא בגדים. הגוף הוא שלי ואיש לא יגיד לי איך ללכת". "מה שמך?" שאלוהו. השיב: "שמי? מה זה חשוב לכם? אין לי שם". "איפה אתה גר?" — "גר? בוקרה אגיד לך, אינני גר, עכשיו אני גר פה". "בכל זאת, איפה הכתובת שלך?" התרגו האש בלייהם ואמר: "שאלו עד מחר, לא אגיד, לא שם ולא כתובתי".

הבינו השוטרים כי המקרה שלפניהם הוא רציני ויש לטפל בו כראוי ולהביאו בפני שופט כדי שיקבע, שהאיש אינו שפוי בדעתו, ואז יוכל השופט לקבוע, שיש מקום לתת לאדם טיפול רפואי, היינו בית חולים. לא מן הנמנע שיימצא מקום במוסד — ואז יהיה הכל בסדר והאיש בלי שם ובלתי כתובת יקבל במקום שם — מספר, וכתבתו תהיה: בית החולים. צריך היה להביא את האיש בליישם בפני שופט והנה הוא מסרב להתלבש.

הסוס הפצוע
הט עמדו והביטו

"לא זה בלבד שהלכתי להביא בשבילך בגי דים, אתה עוד מסרב" — אמר השוטר. ואז שקל האישי בליישם את הדבר והסכים להת' לבש ולהופיע בפני שופט. הביט השופט לכתב ההאשמה, ואמר: "תביאו רופא ממשלתי".

ומאו הלך הכל כשורה. האיש בלי שם קיבל טיפול מתאים, באו רופאים, בדקו אותו. על הגיירות והטפסים כתוב: "אדם ששמו אינו ידוע, משום שהוא מסרב לגלותו למשטרה". קיבל דירה וגב אוכל. מוסר ההשכל: כדאי לפעמים לפגוע במוסר של ההברה ביום הראשון של שנה טובה ומבורכת...

רצח מתוך רחמים

מכל מקרי הרצח מתוך רחמנות, שעוררו ויכוח בשנה האחרונה, היה המקי רה ברחוב אילת (דרך פורת-אביב) הי שבוע, היחיד, שעלו לא היה מעוז לי הגוף הסניגור האופטימי ביותר, אירונית הגולה. הדבר התרחש מול היכל הצדק בן ארבע הקומות — בית המשפט המחוזי... קרוב לשעה 9 בבוקר עברה ברחוב הסואן עגלת נפט רתומה לסוס, גרולו של הסוס נחרץ אותה שעה

במרומים: מהכיוון ההפוך הגיעה מכונית משא, שהתנגשה בעגלה והסוס נפצע בי אחת מרגליו. עמד הסוס הפצוע על שלש רגלים, שותת דם. הקהל נתאסף סביבו, העגלון רשם את שמו של בעל המכונית. עמדו האנשים במקום, שלחו מבטים נור גים אל הסוס הסובל, לא קראו את "מגן דוד אדום" ולא את תברת "צער בעלי חיים" — הם עמדו והביטו.

מישהו הלך, אמנם, וטילפן למישהו, אך עברה שעה ועוד שעה ולא הופיע אדם במקום, שיוכל לעשות דבר. קרוב לשעה 12 הגיעו מוסמכים והחליטו, כי יש להקל את סבלו של הסוס ולהמיתו. ירו בו וכנראה פגעו, אך הסוס לא מת, המשיך לסבול, שנת דם. לבסוף, אחרי איבוד דם רב, צנח ארצה והחל רועד. האנשים עומדים מסביבו ומביטים... קרוב לשעה אחת אחה"צ, הופיעה במ קום מכונית טנדר ועליה כותב "גן החי

עמוד השעון
הט נפגשו והתחננו

יות" הכל הבינו מיד, כי מטרת האנשים האלה היא לעזור לחיות הסרף בגן החי יות העירוני, בשטח אספקת הברש. מהטנדר יצאו שני אנשים, עם גרזנים, והתחילו להכין את הסוס במקום, לעיני הקהל. בתחילה הממוהו על ידי מכה בראש. הסוס עוד הרים את ראשו ושלח מבט חרישי סביבו, בשעה שהגרזן כבר עסק בהפשטת העור. כאן החלה הצגה בנוסח בית מטבחיים, לעיני מאות אנשים, באמצע הרחוב, מול בית המשפט המחוזי. פשטו מהסוס את העור, אחר כך התכווה לגזרים, העמיסו את הברש החם על העי גלה והסתלקו מהמקום, בהשארים שלר ליתדם גדולה על הכביש...

מה שמך חבובה?

דומה, כי לא היה אורח ישראלי, שלא קבל על הנמוסים במשרדים הממשלתיים. ואין צריך לומר: במודיעין ובשירותי חוץ של מרכזיות הטלפונים בארץ. נראה כי האזרחים התרגלו ליחס האדיש והמי זלזל — פשוט, השלימו עם הדבר. ויוכחו מספר מקרים מוזרים שאירעו לטלפוניס טיות במרכזיות הטלפונים בחיפה בה הופי על לראשונה הצו לענות ב"שלום!"

"שלום — מודיעין! ענתה טלפוניס טית צעירה לקריאה שקיבלה. "אל תתי הצפי צוציקות!" השיב קול גבר רגי זני מעבר לקו.

"שלום — שיחת חוץ!" אמרה שכני תה, והתכוונה לרשום את השיחה. "שלום, שלום!" נענה קול צעיר מעבר לקו, "איך קוראים לך, חבובה?"

"שלום — השעה עשר וחמשה!" קר אה לתוך השפופרה, הצמודה לצוארה, הצעירה הממינה על 15 (מה השעה?). "מאימתי התחלתם להיות נמוסיים ולהגיד שלום?" — שאל קול היסטרי של אשה מי עבר לקו.

שואלים הממונים על הדואר: "מיהו חסר הנמוסים? הקהל או אנחנו?"

ביג בוי הקטן

לרבות צעירים, שגדלו בתל-אביב, היה השעון הגדול של מוגרבי חלק מן החיים. מעניין היה לקבוע פעם כמה זוגות נפגשו ע"י השעון, כמה זוגות התחננו אח"כ, כמה ילדים נולדו, וכמה לבבות נשברו מפגישות שלא קוימו.

עתה מאבד כבר מוגרבי את לבו. הככר תשאר אב, לאבא, אבל בלי כל ספק תחסר הרומנטיקה, שהייתה לככר עד עתה. אפגוש

אורך תחת השעון! אימרה שהסכה מישיג בשפה העברית, אפילו בקבוצת הרחוק ביר תר, תהיה עתה נחלת העבר.

במסגרת הרחבת הכבישים וצמצום המדרכות, של מחלקת העבודות הציבוריות, החלו בפירוק השעון והאי. לא ידוע היכן יעמוד עתה השעון, שהוא נכס ציבורי חשוב. לא ברור היכן יקבעו זוגות להבא פגישות. לא ברור היכן יתאספו נהגי המר ניות בלילה לשנות ספל קפה תורכי.

מספרים על יהודי אמריקני אחד, שביקש לקנות את השעון הנוכח ולהחביאו עד בוא היום שבו יקום מוזיאון לעתיקות העיר. אותו יהודי, מניו-יורק, אמר כי השעון של מוגרבי הצטייר בעיניו כביג בוי בן שמעל בתי הפרלמנט באנגליה. הוא אפילו נושא בכיסו תצלום ליל 29' ב-1947: כשחזור נלהב טיפס על השעון והניף עליו דגל.

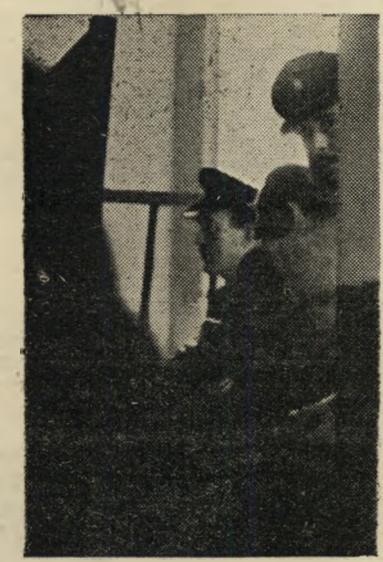
משנים

החוליה ה-13

בלל ה"סילבסטר", עם תום שנת 1941, יצאה הגברת יוליה גנץ לבלות ב" תברת בעלה ומכרם במועדון הפולני ב" תל אביב. אותה שעה ענדה סיכת ילד" מי, מזכרת יקרה מאמה. לפני כ-30 שנה, בכודאפסט, קנה את הסיכה אביה של הגברת גנץ ומסרה לאמה, אשתו. הי אם מסרה את הסיכה, מקץ שנים אחדות, כמזכרת לבתה. הסיכה היתה מזכרת יקרה. כשרקדה באותו ערב במועדון, שמה ארי תה בארנקה. הנושף נגמר בכי טוב. הנוג חזר הביתה. למחרת היום הלכה הגברת יוליה לשבת בקפה "נוגה" ורק אז הר" גישה, כי הסיכה חסרה בארנקה. מאז לא נמצאה.

כל זאת סיפרה האשה השבוע בפני כבוד השופט המחוזי, מרדכי קנט, בתל- אביב. בזה לא נסתים הספור על דר" כה של הסיכה שנעלמה.

פרק ב': חלפו 9 שנים. והנה, במאי 1949, עברה הגברת גנץ ליד חנות צורך ברחוב אלנבי 84. בחלון הראוה רר אות עיניה את הסיכה. הלכה ובקשה לר אותה. "כן, וזהו", גברה אומר, קראה לי שוטר, סיפרה לו את פרשת הסיכה. אמר הצורך, שהוא קנה את הסיכה מאשה אחת בשם ינקלביץ. הלכו אליה, אמרה הגברת ינקלביץ: "קניתי" מרבינוביץ". הלכו אל רבינוביץ, אמר: "רכשתי זאת מסומרנץ" וכן הלאה. החוליה מספר 13 של השרשרת היתה גברת חיה קופלמן. אמרה האשה: "בכוף, אני מכרת אותה, אבל קבלתי אותה מעובדו של בעלי הי

משה פוצ'יק
הט נורו במקום

מנות, שהיה בעל בית-משכונות. הלכו וי האשימו את הגברת קופלמן ב"החזקת רכוש, שיש סיוד לחשוב שהוא גנוב". וכן הגיע הדבר לבית המשפט.

איפה הפוף? טען התובע, כי הסיכה נעלמה מהמחלונות ב-31 בדצמבר 1941, הוא ליל הסילוסטר. הוציאה הי נאשמת ספר קניות של בית המשכונות של בעלה המנות, ובו כתוב, כי התפץ

מושכן בדצמבר 1940, היינו כשנה לפני שהגברת גנץ הלכה למועדון הסולנים בתל אביב. האשה שממנה קבל בעלה את הסיכה מתגוררת בגבעת ברנר...

אמר התובע, כי לא יוכל להאריך את השרשרת, יהיה מה שיהיה. השופט זימה את הגברת קופלמן, אך מצא כי הסיכה שייכת לגברת גנץ וציוה להחזיר לה את החפץ. על כך בא הצורך, שהממו החי רימה המשטרה את הסיכה, והגיש תביעת פצויים, מאחר שהוא שלם תמורתה כמה עשרות לירות לגברת ינקלביץ. אם תרצה, עתה, הגברת ינקלביץ לשלם את הסודה (במקרה שהצורך יזכה), יהיה עליה לפ" נות לרבינוביץ, רבינוביץ לפומרנץ וכך הלאה, עד אשר תסתיים השרשרת בגבעת ברנר, הגם, שלא ברור בדיוק מנין לה, לאשה מגבעת ברנר, הסיכה שנקנתה מי די אדם בבודסט, לפני 30 שנה.

להתגייס או לא להתגייס?

מזה 16 שנים, נמצאים האחים התארי מים אברהם וניסן באק, שגילים הכולל הוא 42, בארץ. אך כשהובאו, בשבוע שעבר, בפני שופט השלום ד"ר שילה, טענו, כי הם אורחים פולנים, ומשום כך לא חלה עליהם חובת גיוס לצבא ישראל. מדוע אינם חוזרים, איפוא, למולדת? שאל השופט והם הסבירו, כי במשטר הנוכחי בפולין (במקום אנדרס שולט שם רקסוב" סקי) אין הם יכולים לעשות כן. מכל מקום, השאלה שנתעוררה עם סירובם של התארי מים ללכת לצבא היא עקרונית: החוק מדבר על "כל תושב הארץ" ולא על כל אורח ישראלי. (כי החוק טרם הגדיר מי הוא אורח מדינת ישראל). אך השופט הוא גם בשר ודם: "בחורים", תלכו להתגייס, הציע להם, "ואסיל עליכם קנס סמלי — וחלס", אבל שני האחים אמרו, כי הדבר זר לרוחם ועל כן נשפטו לתשעה חדשי מאסר.

כעבור שלושה ימים יצאו בערבות של 500 לירות כל אחד עד לערעור, שהוגש לבית המשפט המחוזי. בינתיים מתלבטים שני האחים מה לעשות. ללכת לצבא או לא ללכת לצבא? זאת היא הדילמה. השרות בבית הסוהר אינו כה ארוך כמו השרות בצבא, והוא גם פחות מייגע. אך שוב, אין כלל בטחון, כי אחרי שירצו את עונשם לא יקראו שוב לדגל.

האחים באק לא היו הראשונים, שעוררו את השאלה הזאת של אורחות זרה מזה, ושל צבא זר מזה. קדם להם ויקטור סמסון, אך הוא בן 21, נתין ספרדי, הוא לא התייצב ללשכת הרשום ולא לבדיקה רפואית. הוא הובא לדין בפני שופט שלום על שתי האשמות גם יחד... (והרי אפשר היה לכתוב פשוט: "לא רוצה ללכת לצבא"). סמסון ביקש שדינו יועבר לבית משפט מחוזי ובשבוע שעבר הובא לפני השופט המחוזי ד"ר קסן (השוב על שתי האשמות הגיל), אמר סמסון: "בו ברצע שאני מתגייס לצבא זר, הריני מפסיד את האורחות הספרדית". הוא סיפר, כי כך אמר לו נציג ממשלת ספרד בישראל ואף מכתב הגיש. במכתב נקבע באורח סתמי ורסמי, כי "כל אורח ספרדי אשר ישרת בצבא זר, יאבד אוטומטית את נתינותו".

לדעת הנאשם, העניין חשוב יותר מאשר אנשים מסוגלים לחשוב, כי "סוף כוף זוהי שאלה של יחסים בין לאומיים — מדינה כלפי מדינה אחרת". ביקש הנאשם כי מנהל משרד החוץ מר חילטר איתן יוזמן כעד. השופט הסכים ומר איתן הוזמן.

"בעצם, זוהי שאלה של פרינציפ ולא של מקום המצאו של החייב גיוס", העיר, אחר הבירור הראשון, התובע במשפט זה, פרקליט נפת יפו, נתן קנת. "אם המדינה תמצא, כי תושבי הארץ, שהם נתינים זרים, אינם חייבים לשרת בצבא זר", אזי יוכלו מחר עולי תימן להשתמש בטענה, שהמלך יחיא אינו מביט בעין יפה על כל העניין הזה... ושלא לדבר על הרי טרומן, מנקודת ראותם של דוברי אנגלית רבים במדינה".

פשיעים

משפט ליניץ

בין האנשים שנתקבלו לעבודה באחד ממחלקות משרד הפנים, לפני כשנה וחצי, היה אדם כבן 45 בשם משה פוצ'יק. איש משכיל בעבר ציוני בפולין, ובשעתו מועמד ברשימת הבחירות לסיים הפולני. השבוע ישב משה פוצ'יק בפני השופט